

(Posthumus munkái 857. §.)

Mintegy félszázada, hogy ezeket a szavakat naplójába jegyezte Nietzsche... (I. B.)

A BÁBSZÍNHÁZ SZOCIOLÓGIÁJÁHOZ. A bábszínház, amit mifelénk oly kevésbé ismernek, az emberiség egyik legősibb szórakozó eszköze. A görögök, az egyiptomiak és a rómaiak ismerték már s ahol napjainkban még él — bármily különösen hangzik — a művészi élvezetnek és nevelésnek igen fontos tényezője.

A modern bábszínház-kultúra négy típusa különböztethető meg:

1. Gyermek bábszínházak. Ezek a gyermeki „baba“ játék folytatásai. A gyermek számára a bábszínház élő és beszélő babái ugyanazokat az örömeiket keltik, mint a színház a felnőtteknek. A gyermeki képzelet teljes kielégülését találja meg a groteszk figurák által megelevenedett mesevilágban.

2. A művészi bábszínházak esetében a nézők tetszését a játszás technikája és művészi kivitele kelti fel. Nagyon sok híres író, a multban pl. George Sand, Anatole France, jelenleg Bernard Shaw nagy híve a bábszínházaknak, mert elképzeléseiket jobban vélik megvalósulni és életrekelni a babák mozgásában, mint az élő színészek játékán keresztül.

3. A propaganda bábszínházak igen elterjedtek egyes országokban. Így pl. Csehszlovákiában 3000 működik. Könnyű kezelésük és szállíthatóságuk, valamint propagatív hatásuk következtében Oroszországban is nagy az elterjedtségük.

4. A népi bábszínházak sajnos letűnő félben: mindinkább kiszorítják őket a film. A népi bábszínházak sok helyt vallásos elemekkel vegyülve a regionális mentalitás erőteljes kifejezői. A legelterjedtebbek Franciaországban és Belgiumban.

A TRANSZILVANIZMUS ÉS A BÖLCSELETI MAGASISKOLA. A transzilvanizmus problémájához már sokféleképpen hozzászóltak. Vizsgálták már történelmi, földrajzi, szociológiai, politikai, esztétikai, lélektani szemszögből, de még senkinek sem jutott eszébe, hogy ismeretelméleti, metafizikai és matematikai megfogalmazásban foglalkozzék a transzilvanizmussal. Ezt a problematikus hiányt pótolja *Vásárhelyi Ziegler Emil*nek a *Láthatár* márciusi számában „Transzilvanizmus és erdélyiség“ címen közölt tanulmánya. Ez a kis hozzászólás nem azzal a céllal íródott, hogy a transzilvanizmus végeláthatatlan vitáját továbbsszóje. Az a figyelem és aggodalom adta kezembe a tollat, amivel a transzilvániai szellemi mozgalmakat követem és lázgörbéjüket felvázolni igyekszem magamnak. *Vásárhelyi Z. Emil* sokoldalú tehetségének őszinte bámulója és értékelője vagyok, annál több jogom van tehát arra, hogy tanulmányához néhány őszinte elvi és baráti aggodalomból fakadó kritikai megjegyzést fűzzek.

Magam is amondó vagyok, hogy „nincsen a világon fontosabb dolog a fogalmak elnevezésénél“, az az helyesebben azt tartom, hogy precíz, élesen megkülönböztetett fogalmak nélkül lehetetlen gondolkozni. Igaz, hogy emiatt nem szükséges az európai „kulturkört“ elhagynom és Laotszeig visszamennem, van elég tisztafejű filozófus az európai filozófiában is.

Ha *Vásárhelyi Z. Emil* tanulmányáról lehántjuk a nyolcoldalas szülőburkot, az ismeretelméleti, metafizikai, biológiai, matematikai és kulturfilozófiai kategóriák és módszerek fölös csillogása alatt a következő pozitív magra bukkanunk: az erdélyiség fő jellemvonása az, hogy mindhárom transzilvániai nemzet érintetlenebbül tudta megőrizni a maga archaikus né-